

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΦΡΑΓΚΟΝΑΡ.—Η τυφλόμυγα.

Ἡ δημοσιευομένη εἰκὼν εἶνε ἔργον τοῦ διασήμου Γάλλου ζωγράφου Φραγκονάρ. Ὁ κάτοχος τῆς εἰκόνος ταύτης—μεγέθους 30×40 ἐκ. περίπου—ἠγνόει προφανῶς τὴν ἀξίαν της διότι τὴν προσέφερεν εἰς πολὺ χαμηλὴν τιμὴν εἰς μίαν πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐν Λονδίῳ. Κατὰ καλὴν τύχην τοῦ ιδιοκτῆτου συνέπεσε νὰ παρευρεθοῦν εἰς τὴν δημοπρασίαν καὶ δύο εἰδικοί ἐκτιμηταὶ καλλιτεχνικῶν ἔργων οἱ ὁποῖοι ἀντιληφθέντες τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τῆς «Τυφλόμυγας» ἤρχισαν νὰ πλειοδοτοῦν ἀγρίως πρὸς μεγάλην ἀπορίαν τόσον τοῦ ιδιοκτῆτου ὅσον καὶ τῶν ἄλλων πλειοδοτῶν καὶ τέλος ἡ τιμὴ τῆς πωλήσεως ἔκλεισεν εἰς τὸ σεβαστὸν ποσὸν τῶν Διρ. Στερλινῶν 1500.

Ο ΓΑΛΛΟΣ ΓΛΥΠΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΠΟΥΡΝΤΕΛ

Εάν υπάρχουν όλγοι ακόμη καλλιτέχναι σύγχρονοι, οπαδοί του ακαδημαϊκού κλασικισμού, και παράγουν έργα αξία λόγου, δεν δυνάμεθα όμως να μη περιστραφώμεν εις τους νέους ορίζοντας τους οποίους ανοίγουν εις την τέχνην, προνομιούχοι νεωτερισταί.

Δυστυχώς πολλοί από τους σημερινούς τεχνίτας, γλύπται ή ζωγράφοι, εις την αδυναμίαν των να δημιουργήσουν κάτι νέον, επιπίπτουν με μανίαν ακράτητον εις κάθε νεωτεριστικήν εμφάνισιν δημιουργικού ταλέντου. Καί γεμίζουν αί εκθέσεις από έργα αποτροπιαστικής μιμήσεως, έργα αποκρουστικής αισθητικής, τά όποια οί πίθηκοι της τέχνης προσπαθούν να επιβάλουν πάση θυσία.

Εννοείται ότι αυτό δεν είνε τίποτε νέον. Είνε ή αιωνία ιστορία της εξέλιξεως της τέχνης. Κατά διαφόρους εποχάς αναφαίνεται ένας μεγάλος δημιουργός. Τά έργα του βέβαια, είνε νεωτεριστικά μεταξύ των συγχρόνων του και προς τά έργα των προηγούμενων του τεχνιτών.

Αναφαίνεται ό Μιχαήλ Άγγελος, ό γλύπτης ζωγράφος, ό σοφός ανατόμος, δίδων εις τά σώματα τάς μάλλον τολμηράς κινήσεις. Οί μύς τεντώνονται έντατικώς. Βεβαίως ή εμφάνισις του Μιχαήλ Άγγέλου προκαλεί την προσοχήν των συγχρόνων του. Όσοι είνε δημιουργικοί τεχνίται, όλίγον επηρεάζονται από την τεχνικήν εκδήλωσιν του άνανεωτού της τέχνης. Όλοι αυτοί εύρίσκουν τρόπον να εκδηλωθούν. Οί άλλοι όμως οί μη έχοντες την δύναμιν να δημιουργήσουν προσπαθούν να μιμηθούν τον Μιχαήλ Άγγελον, μόνον εις την εξωτερικήν εμφάνισιν όμως, αδυνατούντες να μιμηθούν την έσωτερικήν ψυχήν, την ζωογονούσαν τά έργα του Μιχαήλ Άγγέλου. Καί ή Ιταλία γεμίζει από έργα τέχνης με σώματα άθλητών με συσπάσεις υπερβολικών μυών, με κινήσεις ταραγμένας, αλλά έργα

άψυχα και μη προσθέτοντα τίποτε τό νέον εις τά παλαιά. Τό ειπε άλλος τε και ό Μιχαήλ Άγγελος: «Η σοφία μου θα καταστρέψη πολλούς».

Τό αυτό συμβαίνει και τώρα εις την τέχνην του 20 αιώνος. Ό Ροντέν βεβαίως εκαινοτόμησε. Αφής τον κλασικισμόν, κατά μέρος, όχι ακριβώς τον κλασικισμόν αλλά την μίμησιν του κλασικισμού. Διά του Ροντέν ή πλάσις παρουσιάζει εις την θωπιάν του φωτός τά μαλακά σώματα. Αμέσως δέ μιμηται τον ακολουθούν και γεμίζει ή σύγχρονος τέχνη από τους μαλακούς και πλαδαρούς παλαιστάς.

Από αυτήν την πλαδαρότητα μάς σώζει ό Άντώνιος Μπουρντέλ ό μεγαλύτερος σημερινός γλύπτης.

Τόν πλαδαρόν άθλητήν του Ροντέν, αντικαθιστά ό στεγνός και ξηρός άθλητής του Μπουρντέλ. Βεβαίως οί μιμηται επιπίπτουν εις την νέαν λειάν... Η ξηρότης του Μπουρντέλ φθάνει εις τά άκρα, φθάνει εις τον κυβισμόν. Τά παραδοξότερα των πλασμάτων της ανθρωπίνης διανοίας μάς παρέχονται κάθε ήμέραν από τους σημερινούς τεχνίτας. Άλλού πρωτογένεια, μέχρι παιδαριωδίας, άλλού παραδοξοφορμία, μέχρις όνειρώδους εφιάλτου. Άλλά όλοι αυτοί οί κακοί μιμηται δεν κατορθώνουν να βλάψουν τον Μπουρντέλ, όπως οί πλαδαροί δεν έβλαψαν τον Ροντέν.

Ό Μπουρντέλ κατέχει βαθειάν γνώσιν και συνείδησιν της τέχνης. Απλοποιεί τά πάντα, απορρίπτει πάν ό τι του είνε άχρηστον διά να εκφράση την ιδέαν του. Εάν μεταβάλη κάποτε τάς διαστάσεις, την έλλειψιν αυτήν, την έν γνώσει και σοφία, άναπληροί με τό αποτέλεσμα, τό όποτον δεν δυσκολεύεται κανείς να άναγνωρίση.

Η τέχνη του Μπουρντέλ φαίνεται επηρεασμένη από την αρχαίκήν ελληνικήν τέχνην. Άλλά με πόσην νέαν ζωήν και σύγχρονον άντίληψιν! Πόσην

ψυχήν θέτει εις τά έργα του! Τόσην όσην άρκεί να τά ζωογονήση και να τά συγχρονήση προς την ζωήν και την νέαν κατεύθυνσιν της τέχνης.

Πραγματικώς ό έσωτερισμός δεν εύρηκεν άλλον εύλογότερον άπολογητήν από τον Μπουρντέλ ό όποιος κατώρθωσε να δώση κάτι νέον εις την τέχνην χωρίς να προσκρούση εις τους αιωνίους νόμους της καλλιτεχνικής δημιουργίας, οί όποιοι είνε, ή γραμμή, ό όγκος και ή μεταλλαγή αυτών εις τον άέρα, εις την ατμόσφαιράν.

Ό Μπουρντέλ είνε τώρα πλέον εξηκοντούτης, ίσως και πλέον. Άλλά μία νεανική όρμη κινεί την εμπνευσίν του και κάθε του έργον νέον, είνε νεωτεριστικότερον του παλαιότερου. Εκτός της λατρείας του προς την αρχαίαν Ελλάδα έχει και άλλον δεσμόν μαζί μας. Η κυρία Μπουρντέλ είνε Έλληνίς εκ της γνωστής Αθηναϊκής οικογενείας Σεβαστού.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΟΝΕΤΟ ΣΕ ΦΙΛΟ

στο φίλο μου Κ. Β
Διαβαίνω αλαβρινός δειροδόρδος
άνθρωπος, καμμένος νυχτοβάτης,
μέσ' απ' τα σκότη που πλανιέται ό τρώμος,
σά να αναφύγει τον τόνο σέρνει ό μπάτης
στη θάλασσα με τάχιστα στοιχισιά της
κι' είνε για μέ ή ματιά σου, φίλε, δρόμος
σωτήριος, που απ' τα γλυκά κύματά της
με παλρνει και με φέρνει εκεί που νόμος
άνώτερος, θεϊκός έχει όροις
λίγη εύνηχία γλλκία να μου χαρίσει
της άνθρωπης ψυχής σου ή νοσταλγία.
κι' από καιρό σαν κάτι νήσο χάσει
τό πνεύμα μου αναγκάζω να ξεχάσει
τη θλίψη του όνειρου όλονυχτία...
Οκτώβρης 1926

Gréco (Ι.Δ.Φ.)